

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Տարեկան 12 ֆր.
Վեցամսեայ 6 «

ԱՐՏԱՍՈՒՄԸ
(2 քիւ մէկ ծրու ուլ)
Տարեկան 14 ֆր.
Վեցամսեայ 7 ֆ.

ԱՄԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2.60 տր.
Վեցամսեայ 1.50 »

ԿԱՆԽԻԿ

— 0 —

Մանուգրան տղր
20 սանթիմ

ԲԱՐՆԱ

ԼՐԱԳԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ

Rev Pere G. Kalemkarian Michitaris
te ngasce N° 4 Vienn

VARNA (Bulgarie)

Редакция
на ВѢСТНИКЪ
„Иравункъ“
ВАРНА (България)

Imprimerie de
J. H. S. S. S.

ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴԵՐՈՒՆ

Կը խորհրդէ մեր յարգոյ բաժա-
նորդներէն որ հաճին իրենց բաժնե-
գինները զրկել առանց սպասելու խա-
բարութեան կողմէ իրենց ներկայա-
ցողի մը. արդէն ներկայ տարեշրջա-
նի ութերորդ ամսոյն մէջ կը գտնու-
ինք, մինչդեռ ըստ ընդհանուր սովո-
րութեան լրագրի մը բաժնեգինները
պէտք է կանխիկ զրկել:

ԱՒԵՐՈՂՆԵՐ

Երբ մէկ կողմէ սրտի հրճուան
բով կարճաժամկէտէն ալս սինտու-
ներու մէջ Ամերիկայեան ազգայ-
նոց մէկ կարեւոր մասին ազգային
կազմակերպութեան մը համար
թափած գնահատելի ճիշդերը,
միւս կողմէ չենք կարող մեր զոյ-
րոյթը չի յայտնել կուսակցական
խմբակի մը հակառակ ջանքերու
մասին, այդ օգտակար ձեռնարկը
աւերելու նպատակաւ:

Կարծեմ ամեն ողջախոհ հայ
այսօր փաստերու վրայ յենլով կա-
րող է հաստատել թէ արտասահ-
մանի մէջ ցրտած հայութիւնը եւ
թէ գոնէ յարակից կեդրոններու
մէջ ուրոյն ազգային կազմակեր-
պութիւն, իրարու չփռւած ու գոր-
ծակցութիւն չունենայ իր գոյու-
թիւնը վտանգի տակ է: Այս ճշ-
մարտութիւնը ապացուցանելու հա-
մար անցելոյն օրինակները արեւաժ-
շատ են որ հակառակը պնդել ա-
ւելորդ է իսկ: Մեր հին գաղթա-
կանութիւնները, թրանսիլվանիոյ եւ
Ռումանիոյ, չէ՞ որ այսօր կորսուած
են. անոնք եկեղեցատիրութեան
ջերմ զգացումով մըն ալ իրարու
կապուած էին, մինչդեռ նոր սե-
րունդին մէջ այդ ալ կը պակսի:
Այսօր հայ լեզուն եւ հայրենասիրա-
կան ձգտումն է որ օտար երկիր-
ներու մէջ գմկը իրարու կը քաշեն.
եթէ այս երկու բարոյական կու-
պերն ալ չըլլան, ի՞նչ բանով մենք,
արտասահմանի հայերս, կարող
պիտի ըլլանք զմեզ Մայր Հայրե-
նիքի հետ կապելու: Կարծեմ թէ
մեր զաւակները ու թոռները այդ
երկու բարոյական կապերը ցվելով,
սերունդէ սերունդ, իրենց ձեռ-

քին մէջ չ'պիտի ունենան, եթէ
զանոնք ամբողջովն ու տեւա-
կան ընելու հաստատարն միջոցներ
այժմէն ձեռք չ'առնին: Յանցառ-
գաղթականները պօրեղ ու քաղա-
քակիրթ ազգի մը մէջ տարրա-
լուծուելու, ձուլուելու գաղափար-
աւանդ են. լեզուն երկու կամ ե-
րեք սերունդէ անդին չի կրնար
տեւել, հայրենասիրութիւնն ալ հե-
տը հետէ կը թուլնայ ու կը չը-
քանայ: Այսօր Գերմանիա հզօր
կայսրութիւն մ'ըլլալով համարձ-
իւր Ամերիկա հաստատուող միլիո-
նաւոր գաղթականները կ'արտաւ-
րաբար վիճակին մէջ կը տեսնէ:
Մենք իրելու թէ այժմ գոյու-
թիւն ունեցած Ռումանիոյ հին
հայ գաղթականութեան խօսքերը
կրնենք բայց չէ՞ որ անոնք սե-
նը չ'ան բացառութեամբ թէ՛ լե-
զուն կորսնցուցած են եւ թէ հայ-
րենասիրական զգացումէ զրկուած:
Եթէ այդ երկրի մէջ այսօր հա-
յու ձայնիւր կը լսենք, անոնց 90
0/0-ը նոր գաղթականներն են, ո-
րոց մեծ մասը մայր հայրենիքի
մէջ ծնողներ, քոյր, եղբայր ու
ազգականներ ունին եւ հետեւաբար
յարաբերութեան մէջ են, բայց
վաղը անոնց զաւակները ու թոռ-
ները, երբ ալ դադարած ըլլան այդ
յարաբերութենէն, հետզհետէ լե-
զունին ալ կորսնցնելով, չէ՞ որ պի-
տի օտարման այնպէս ինչպէս
հին գաղթականները:

Ասկէ 30-40 տարի վերջ Ամե-
րիկա ծնած ու մեծցած հայ երի-
տասնդէ մը, իբր հայ, հայերէն
գիտնալ եւ հայրենասիրական ջերմ
զգացումներ տածել ի՞նչ իրաւուն-
քով պիտի պահանջենք. նա ուր
կէ սովորած պիտի ըլլայ հայերէ-
նը, երբ հայ վաճառարն չէ յա-
ճախը, ի՞նչպէս պիտի կրնայ
հայը ու հայաստանը սիրել, երբ
տանոց վրայ գալափար չէ առեր,
զանոնք պէտք եղածին պէս չէ
ճանչցիր. կարելի է չի գիտցած
չի ճանչցած բանը սիրել ու անոր
համար զոհողութիւններ ընել:

Մենք արտասահմանի մեր ա-
պագայ սերունդէն հայութիւն ու
հայրենասիրութիւն պահանջելու
իրաւունք ունենալու համար, պար-

տաւոր ենք զանոնք իրենց ճանչ-
ցնելու եւ սիրելի ընծայելու դը-
րական միջոցները հայթայթել ու
ժառանգ ձգել անոնց: Այդ գրա-
կան միջոցները ձեռք բերել եւ
տեւական ու հիմնական ընելու հա-
մար համայնական ուժի պէտքը
անհրաժեշտ է, անհրաքելի է: Ա-
հա մեր համոզումը ու կարծիքը
այն է թէ՛ Ամերիկայի Հայոց Ազգ-
համաժողովը այդ պէտքը լեցնե-
լու կոչուած է:

Ինչո՞ւ համար անոր դէմ մաքա-
ռել, այն ալ յեղափոխութեան ա-
նունով: Միթէ այդ համաժողովի
է՞ն զլխաւոր նպատակը չէ՞ հայը
ու հայաստանը թրջական բռնու-
թիւնէն ազատել ջանալ: Իր այս
զլխաւոր նպատակին երբ կը կցե-
որբին եւ մանուկին ալ օգնել, ո-
ճր՞ր գործած կըլլայ: չէ՞ որ այդ
որբը եւ մանուկը ապագայ հայու-
թիւնը եւ հետեւաբար հայաստա-
նը պիտի կազմեն:

Ընթերցող թող կարդան մեր
նախորդ թիւի Ազգային Լրագրոյ
բաժնին մէջ հրատարակուած ութ
կէտերէ բաղկացեալ հիմնական
սկզբունքները, որոնք կը կազմեն
Ամերիկայեան Հայոց որդեգրել
առաջարկուած Սահմանադրու-
թեան նպատակը. այդ ութ կէ-
տերուն ո՞րք անպէտ է, որք անօ-
գուտ է. չենք կրնար հասկնալ: չէ՞
որ անոնց ամենն ալ Մայր Հայ-
րենիքի դասը ապահովելու կը
ձգտին: Այո, այդ տողերու մէջ
հրապարակուած բառերը չեն նը-
շանակուած. բայց ի մէջ այլոց սա-
ճող հաստուածը ատոնք ալ իր մէջ
չի՞ պարունակէր:

8. Հայկ. դասը քաղաքակիրթ աշ-
խարհի ծանօթացնելու համար հարկ
եղած գիւնագիտական միջոցները
գործադրել, եւ պարագայից ու դիպ-
քեռու պահանջուանց համեմատ Մայր
Հայրենիքի վերածնունդին գործին
նպաստել:

Ուստի մենք սրտի հրճուանքով
կարճաժամկէտէն Ամերիկայի Հա-
յոց համաժողովին գործառնու-
թիւնները, եւ արգահատանքով կը
դիտենք կուսակցական կիւքերէ
մղուած գաղափարի մը աւերողի
դերակատարութիւնը: Հոն համա-

ժողովը աւերել կուզեն, հոս Որ-
բանամբ, անդին Միութեան
ձեռնարկը, ուրիշ տեղ մը հայ զի-
նափարժեներու ջանքերը: Ինչո՞ւ
որովհետեւ այդ գործերուն նա-
խաձեռնարկը իրենք չեն եղած:

Ազգին ճգնաժամային այս ա-
հեղ րապէսներուն մէջ պարզապէս
ոճրագործութիւն է այս սահմա-
նափակ մտածումով աւերողի դեր
կատարել:

ԳՈՐԴՊԵՅ

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

[Մեր մասնաւոր քրթակցէն]

Սօֆիա, 9 օգոստոս

Այսօր 6 ին նմանը չտեսնուած
ամբողջային ցոյց մը տեղի ունե-
ցաւ մայրաքաղաքիս մէջ:

Ինչպէս արդէն համառօտակի
իմացուցած էի, թրամվայի գոր-
ծառնները գործադուլ րրին. ա-
տոնք դժգոհ իրենց վիճակէն շա-
բաթ երեկոյ կը հաւաքուին, կը
որոշեն խնդիր մը տալ վարչու-
թեան եւ իրենց վիճակին բարւո-
քում մը պահանջել: Կը խնդրեն
1) փոխանակ օրականի տուա-
կան վարձք. 2) փոխանակ 16-18
ժամի միայն 10 ժամ աշխատիլ
օրը եւ եթէ հարկ լինի աւելի աշ-
խատիլ, անոր համաձայն նորէն ա-
ւելի բան մըն ալ վճարել. 3) ա-
պահովութիւն կենաց. այսինքն
եթէ մէկին կեանքը վտանգուի
գործի տեսն նիւթական փոխարի-
նութիւն մը ընել. 4) գործաւոր
մը պաշտօնանկ չընել կամ չըպատ-
ժել առանց գործաւորներէ կազ-
մուած մասնաժողովի մը կարծիքն
ու որոշումն առնելու: 90 գոր-
ծաւորէն 48ը կրտորագրին սոյն
խնդիրը եւ կը մտադրանեն Տիօ-
բէնին, որ որոշ պատասխան մը
չը կրնար տալ: Խնդիրը կիմացնեն
եւ քաղաքապետին, որ նոյնպէս չը
կրնար գոհացուցիչ պատասխան
մը տալ. կիւրակէ առաւօտ ոստի-
կանապետը կը կանչէ քանիները
եւ կը յայտարարէ գործի սկսիլ,
գործին գէշ հետեւանքները ներ-
կայացնելով:

Մօտիկ 40 հոգի կորուցան զործը վերսկսել, մնացեալը չեն թողուր և կէս օրէն զինի ժամ 3ին ուստիստեանուն զուպը կը հաւաքուին ու ամեն կողմանէ տաք բանախօսութիւններ տեղի կունենան, և կ'որոշուի յաջորդ օրը, երկու շաբթի, կէսօրէն զինի ժամը 4ին միթինկ մը սարքել:

Աւանձին յայտարարութիւններով ժողովուրդն հրաւիրուցու: Տեղի ունեցաւ միթինկը՝ քիչեր ներկայ էին, աւելի երիտասարդներ, խօսեցան ընկերվարական և գործաւորաց պիտիւնդ մանք: ճիշդ այն պահուն, որ քնկերութեան յօռի կողմերը կը քննադատուէին, դժբախտ լուր մը բոլոր սրտեր տակն ու վրայ ըլլաւ: զեղջկուհի մը, 8-9 տարեկան, թրամվային տակ մնացած էր և կտոր կտոր եղած, որպէս տեւ արդէն տօն էր այդ օր, միթինկին հանդիսատեսներ ալ փողոցէ փողոց անցնելով եկան խռնուեցան աղջկը զոհուած տեղը: Երեսնակ հազարաւորներ դիզուեցան որուն նմանը Եւրոպայի միլիոնաւոր բնակիչ ունեցող մայրաքաղաքներու մէջ իսկ հազուադէպ է:

Թրամվայը դադարեցուցին իրենց երթեւեկութիւնը, զի կարելի չէր բազմութիւնը ճեղքել անցնիլ: Խաժամութէն ոմանք յարձակեցան զօնտիւքթօրին վրայ, պարկին՝ զարնուեցան: ոմանք ալ պաշտպանեցին թրամվայի պաշտօնեան և ահա պզտիկ իրարանցում մը ժողովուրդին մէջ: ոստիկանք հասան, հետիոտն թէ ձիաւոր, բայց չկրցան աւելի բան մ'ընել, միայն թրամվայը պաշտպանեցին և ժողովուրդին իրարանցման առջիւն առին, պաշտօնեայն հեռացնելով և տանելով մօտակայ պահականոցը:

Ոստիկանապետն եկաւ, անշուշտ ի նկատի ունենալով որ չը պիտի կրնար բան մը ընել, զօրք ուզեց, ջոկատ մը ձիաւոր զօրք եկաւ, և ինչ ըրին Աստուած իմ: — Թրամվայներ ամենն ալ քաշուեցան կեդրոնը, զի կարելի չէր ալ եւս երթեւեկել և խաժամութեւնը քարերով կտորեցին ամեն մէկ կողմին տպակները ու ոստիկանք և զինուորք չկրցան որ և է պաշտպանութիւն մ'ընել, ամբար յառաջացաւ դէպ ի վարչութեան շէնքը, կտորեց բոլոր ապակիները և ոստիկան ու զինուոր չկրցան—չուղեցին—ցրուել ոմբար: Զոհատին սպայն տկանջ չկրնայ իրեն կզած դիտողութեանց, որ ամբար ցրուէ: ձիաւոր զօրք ընդհանուր հրամանատարն հասաւ ամենայն արագութեամբ և դժուարաւ յաջողեցաւ ցրուել ամբարը, այսպէս ժամ 3—12 և ա'լ աւելի ուշ հազիւ քաշուեցան մարդիկ իրենց տուներ:

Յուզման ատեն մերթ ընդ մերթ ժողովուրդային խմբումներ քիչ մընաց քաղաքային պատերազմի դարձնէին զօրծը և թնրեւ զօրաց ներկայութեան միայն քաշուեցան առ ահի, երեքշաբթի բնաւ չը բանեցաւ թրամվայը, միայն երէկ վերսկսաւ երթեւեկութիւնը:

Ինչ վատակեցան զօրծաւորք: ոչինչ: երէկ բռնուեցան մօտիկ 40 հոգի իբրեւ զրգոթիչներ և անկաւած դատի պիտի երթաւորին: Զարմանալի է որ այնչափ ցոյցի տան ոչ մէկ նախարար տեղւոյ վրայ երեւցաւ:

Գեղջկուհիին վրայ խուլ աւելւորդ է, զի ծնողաց անուշադրութեան յաջորդ օրն իսկ մեռաւ:

Ընկերութեան ֆուսը կը հաշուի մօտիկ 8 հազար ֆր: զոր պիտի ստանայ անտարակոյս կա:

Լաւարութեան. ալ հարցնենք մենք մեզի, ինչ վատակեցան զործաւորք, ինչ ցուցարարքը՝ անըպատակ ցոյց և շիտակ մեծ ամօթ պուկարին, որ այսպէս յախուռն գործեց միմիայն ի վնաս հանրութեան և կառավարութեան: ունինք կառավարութիւն, ունինք դատարաններ, ունինք Սօսրանրէ մը, որ ի մօտոյ պիտի վերաբացուի, աւելի բանտար, աւելի պարկեշտ, աւելի օրինական չափի ինէր, եթէ ցուցարարք օրինական դիմումներ ինէին և խոհեմ միջոցներու դիմէին:

Օրինական չիղած ու է ընթացք պայտարակելի է և վնասաւոր նոյն իսկ գործողին:

Օրէնքն ու արդարութիւնն են, որ կը յաղթեն, էն վերջը և յախուռն շալտում մը միշտ վնասաւոր է:

Շիտակը որ և է պարկեշտ մարդ միայն ցաւ կրնար զգուլ այդ ցոյցէն:

Յ. Յ. ԴԱՅԱՎԱՅՈՒԹԻՒՆ

Դ.

Մահօթ մը կըսէր ինձ մտերմօրէն՝ «Եթէ գրանցեիր ճիշդ ալ ըլլաին, ինչ ոգուտ. եղածը կզած է անպատեւարեմ: ներկային նայիք, ինչ կրնանք շահիլ պրպտելով այնպիսի զէպեր որոնք եթէ սխալ ալ եղած են, անցեալ չըլտնի մը կը պատկանին: վերջապէս յիշ. կուսակցութեան մը անխաղաղականութեան ալ դաւանող չենք, ու անոնց որոշումներուն ընդդէմ հանգամանքներն ալ մեզ ծանօթ չեն որպէս զի անկողմնակալ կարծիք մը յայտնելու ազատ ըլլալինք:»

Այս խօսակցութիւնը չափի արտագրէի եթէ նոյն կարծիքը ունեցողները հազուադէպ ըլլային ու իրաւ, թէ նախկին թէ բերանացի զիս

քաջաբերողներ ալ որչափ որ կը զրտնուին, զժամակորոշները սակայն մեծամասնութիւն կը կազմեն: Իրենց կարծիքով, յեղ. կուսակցութիւնն մը զաղտնի կազմակերպութիւն մը ըլլալով, անոնց գործունէութիւնը քննադատելը մինչեւ իսկ հայրենասիրութեան կը հակառակի եղեր:

Դառնապէս կըզգածուիմ որ լաւագոյն արդիւնք մը ակնկալելու առաջ նորոգութիւնս պտտրանք մը եղած ըլլայ գուցէ: Սակայն քառասուններով չէր որ մինչեւ այսօր զբաղեցայ, աշխատեցայ ցոյց տալ, իրողութիւններով զոր ուրանալ կարելի չէ, Դաշ. կուսակցութեան հայ յերափոխութեան ծառայելէ տարբեր նպատակ մը ունենալը:

Ազգին ներկայ կացութեան առջեւ երբ թուրքիոյ հայերը անընդհատօրէն կը բնաջնջուին, երբ հաւասարապէս թէ թուրքիա թէ Ռուսիա հայ զգարուցները կը փակուին, ազգին ծառայելու արամադրութիւնը ունեցող յեղ. կուսակցութիւնն մը ազատ երկիրներ ապաստան դառնող հայ վաճառականները ու երիտասարդները ինչպէս պիտի հալածէր: Թուրքիա, Ռուսիա, Պարսկաստան հայ վաճառականներու, հայ երիտասարդներու կրած տառապանքը քիչ է՝ որ ու գաղտնաբար տուած էին ազատ երկիրներու: մէջ ալ իրենց կեանքը ու ստացուածքը վտանգուած տեսնել:

Մանր զէպեր են ասոնք, զոր զօրաղղութեանց ծայրակէտը հասած ըլլալու մեր հանքամանքով հաւանօրէն իրաց ճշգրիտ կազմութեանը վրայ տակաւին յստակ դադափար մը չենք ունեցած, բայց ամեն ազգերէ որ համայնօրէն ըլլալով, ամեն տեսնէ աւելի դժբաղդացած ըլլալով, աւելի քան բնաւ ինքնաւիժակութեամբ պէտք ունենինք: որո՞ւ մօքէն կացնէր թէ թուրք պետութեան չկրցածները մեր յեղափոխականները պիտի յրացնէին, ճշգրիտ իրողութիւնն է սակայն: միմիայն Պուլկարիոյ վրայ խօսելու համար, մեր ամենէն երեւելի հայ վաճառականներն են, որոնք ազատ պետութեան մը կառավարութեան օգտուելով, իրենց ժիր աշխատանքովը ու բնածին ցեղային ձիրքերովը օտարներու աչքին ակնածելի դիրք

ԹԵՐԹՕՆ «ԻՐԱՆԻՆԻՔ»Ի (7)

ԳՆՈՒՆԻ

(ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ)

Բ.

Մակեդոնացին հասկցաւ թէ ասանց իր սրտակից բարեկամներու փափաքը լեցունելու, չ'պիտի կըրնար ազատիլ ա'յն բարոյական պարտականութեանէն զոր Գնուանի անոր վրայ կը ծանրաբեռնէր:

Որին հառաջանք մը քաշեց: Ու զողողուն ձեռքը անգամ մը կնճալից ու ճաղատ ճակտին վրայ դրաւ և սկսաւ մտածել: Կարծես ամբողջ կը ջանար իր ճշուած գանկին ներքեւ բոլոր դադափարները:

Գնուանին եւ երկու երիտասարդ բարեկամները լուռութեամբ և արտակարգ անձկութեամբ կրտպանէին: — Իցի՛ւ թէ կեանքին պատմութիւնը ձեզի համար կարեւոր հայեացքներ ունենար և զուրբ ուշադրութեամբ հետեւելով իմ անցեալ օրերուս անկից օգուտներ քաղէիք, բայց ծիւղուն հայրական խանդավառութեամբ մը: Գիտցէ՛ք թէ յաւիտեան չի պիտի խօսէի մէկու մը զանոնք, բայց սեղեկանալով ձեր մէջ տիրող կուսակցական վէճերու յօռի

ընթացքները, կը տիպուիմ յայտնել...

Մերունին դարձեալ լռեց:

Այս անգամ աչքերը մթնցան և տաք արցունքներ սկսան թափել այտերէն վար:

— Եւ ո՞րքո՞ւ մըն եմ, ասիկա պէ՛տք է զիտնար, բայց ծիւղուն: Բայց ո՛չ այն ոճրագործներէն, որ խղճի և իրաւունքի դէմ գործելով անմեղ զոհեր կը թողուն իրենց հոտին: Եւ չարագործ ձեռք մը զարնելու համար ոճրագործ մ'եղած եմ և այսօր քսան երկու տարինեք ի վեր բանտերու անկիւնը կը քաշկռուտիմ: Թէ՛ ինչպէս և ինչ հանգամանքներու ներքեւ այդ աղետալի դերը ըստանձնելու պարտաւորուած եմ, ասոնք պիտի պատմեմ մէկիկ մէկիկ:

«1877 թուականին սկիզբն էր...»

Թրքական խնէշ կառավարութեան եղեռնական ընթացքն աւելի քան երբէ՛ք կը բազմապատկուէր Պուլկարիոյ գործարար ժողովուրդին վրայ: Սուրբ թանկերու դաշխճը բացարձակապէս որոշած էր բնաջնջ ընել պայքարներու այդ միամիտ ու ըստըրկացած ազգը: Այսու հանդերձ Պուլկարիոյ ժողովուրդը բռնութեան լուծէն ազատուելու համար ամեն բան աչք առած էր: Եւ որովհետեւ Մակեդոնիան միեւնոյն հեղափոխ և քոյր-երկիրն էր պուլկարիային, ի հա՛րկէ թրքական անիդոճ վաւրէններու նայուածքէն չիղկտի վրիպէր հոն սեղեղած անցողւորները:

«Ահա՛ այդ միջոցներուն էր որ Իսմայիլ փաշան անոն հրէշ մը կուսակալ կը կարգուէր Մանաստըր կոչուած գաւառին վրայ: Այդ գաւառը իմ ծննդավայրն է: Իսմայիլ փաշան քիչ ժամանակէն ամբողջ

գաւառն իր ձեռքին տակ դողալուց և գրեթէ գինու որական անհղ չղթայի մը մէջ կաշկանդեց զայն: Մեր ընտանիքը հարուստ ու ազգեցիկ էր: Ասիկա կուսակալ փաշային աչքը չը բռնեց: Հետեւաբար ամեն ցած միջոց գործածեց հայրս իր ձեռքն անցունելու: Եւ այն ատեն հաջիւ քսաներկու տարեկան էի և կը գտնուէի վիէննայի գիտութեանց համալսարանին մէջ:

Իսմայիլ փաշան չը բաւականացաւ իր թաղէս և բարոյապէս ընկճել մեր քաղաքին բարեկեցիկ ընտանիքները, չը բաւականացաւ գիւղացիները մեղկացնելով, իր կողորդը լեցունել անոնց ճակտի արդար քրտինքով արդիւնաբերած ապրուստի միջոցները, մէկ խօսքով, չը բաւականացաւ ամեն օր իր քմահաճոյքին համեմատ մեր ընտանեկան պատիւը բռնարարելով կեանք ընել ու իր գարշելի կիրքը յագեցունել, չը բաւականացաւ, կրտսմ, այլ բնաջնջ ընելու ջանացաւ այն հարուստներն, որոնք կալուած ունէին և զիրք ունէին:

«Ուստի ինչ պէտք է ընել...»

Թէպէտեւ ամենէն աւելի կալուածներ ունեցող հայրս էր, սակայն կը վախնար անոր մէկ մագին զպչելէ, որովհետեւ նա շատ սիրելի եղած էր նաեւ թուրք շրջանակներու մէջ:

(Շու. ունակելի)

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԲՕԼԻԹԻԳԻՅԷ

ԹԻԻՐԻՔԻԱ

Սթանպոլսում Սըմբեր Բ...-ի
նամ օթելու է ներստին իւշ քիշի
եռւմուրճագ խաւթալըզնա թու-
թուլմուշ օլմաղէ. օգոստոս 5տէ
զալպմըշ օլան գարանթինա իքի
կիւն սօնրա (7/20 օգոստոս) թէք-
րար գոնուլմուշ տըր:

—Էվվէլքի նուսխէմիզաէ. հազ
մըշ օլտըղմըզ իւզրի, Միշրպէթ
նամ վարօրէ Եւմէնէ սիւրիւմիւշ
օլան 700 քիշինէն էքսէրիսի Եր-
տըզ սէրալը մէմուրլարնտան օ-
լուպ, անլէրին իշինտէ 4տէ գա-
տըն վէ պազը իւլէմալար վար ք-
մըշ:

—Իքի պէօրիւկ թիւրք տաքերի
թարաթընտան Գրքալը ճիվարըն.
տա Պուլկար սինօրըն թէճափիւզ
վէ պէր մէվզը զապթ օլընմաւրնա
գարշը. Պուլկարիւն Սթանպոլ
մաւրհաթիւզարը Երտըղա վէ
Պապը Ալիէ շէտիտէն բրօթէթ
իթմիշ օլտըղնտան, թիւրք տա-
քէրլէրին կէրի շէթիւմէսինէ Եր-
տըղտան էմիր վէրիւմիշ տիր:

—Սթանպոլսան 7/20 օգոստոս
թարիւլի տընան թէլէկրաֆա
նազարէն, բրգտըմլար իշին վէ-
րիւնէ գարարա Սուլթան լճապէթ
վէրմիշ վէ Ս. Գօնսթան գապուլ
իթմիշ իքէն, սօն սաաթտա Սուլ-
թան գարարը թաստիգ իթմէք
իսթէմէտիկինտէ, էշի Սթանպո-
լու պըրադուպ կիթմէք թէճտի-
տի իլէ էվվէլքի գարարըն պա իրա-
տէ թաստիգ օլընմասընը Սուլ-
թանտան թալէպ իթմիշ տիր:

Էլշինին պու իտտաաւը իւզերի-
նէ ֆէվզէլատէ մէճլիսի վիքէլա
թէճէմիւ օլընմըշ իսէ տէ մէսէ.
էյէ նէթիճէ վէրիւմէմիշ օլուպ,
էլէվմ Սթանպոլ վէ Բարիզ տիր.
լոմաթ տարիլէրինտէ հալ բէք
աղըր կէօրիւնմէքտէ տիր: Ս.
Գօնսթան սէֆարէթհանէտէ եա-
լընըզ պիր մէմուր պրրադուպ,
կիթմէք հազըրլըզնտա պուլընը-
յօր. Բարիզ օսմանը էլշին Սիւ-
նիր պէյ էլէվմ Բարիզտէ պու-
լընմալուպ, իշպու մէսէլէ հալ
օլընմատըզա մահէլի մէմուրի-
լէթինէ ափտէթ իտէրէյէճէք տիր:
Տիկէթ թարաֆտան Գաւալարոն նամ
զըրհը թիւրք տալարընա տօղրու
հարէքէթ իթմիշ օլուպ, տիկէր
հարպ սէֆիւնէլէրի տախի հազըր-
լանմադտա տըրլար:

—Տամատ Մահմուտ բաշա Բա-
րիզտէ Գօրֆուլա կիթմիշ. Բա-
րիզտէ գալան մախտուլարը Սա-
պահէտտին վէ Լուլֆուլահ է.
ֆէնտիլէր՝ թիւրքիտտա իսլահաթ
իճրա օլընմատըզա Սթանպոլս
կիթմէյէճէքէրինի գաթիէն պիւ
տիրմէքտէ վէ պու պապտէ Սթան.

պօլտան կէօնտէրիլէն մէմուրլարա
ճէպապը իւտտ իթմէքտէ իթիլէր:
—Էտիրնէ օրտուսընտան պիր
թապուլ. թիւրք տաքէրի մաւշ
էօտէյ.մէտիկի սէպէլէլէ իիթիլալ
զալտըրմըշ վէ վալիի վէ մալմա-
տիրինի թէճտիտ իթմիշ օլմաղէ,
Սուլթան տաքէրլէրին թէսքինի
իշին տէր հալ ազճէ եօլմալըշ վէ
ֆապթ իիթիլալ չըգարան թա-
պուրըն Եւմէնէ նազը օլընմասընը
տախի էմիր իթմիշ տիր:

ՏԱԼԻԼԻՅԷ

Մոշալազնէ նամ թիւրքէ կո-
զէլա Շուլաւտան աթիտէքի մէք-
թուպը գապուլ վէ նէշը իթմիշ
տիր:

Շուլաւտա թէքէ մահալէսինտէ
Եահուտի միլլէթինտէն Ռօֆալին
օգուլարնտան էվվէլէլ իմզաաղ պիր
մէքթուպլէ ֆիլզուլի թալէպ օլընան
10000 ֆրանզըն վազթը մուսյէնտէ
վէ մահէլի մազսուտէ թէսլիմ օլընմա-
տըղնտան, մէրգուլըն խանէսինի
պէր հալա իթմէք մազսուտի իլէ տի-
նամիթ աթըրապ պիւլիւն ճամլար
Եէրէ սէրիտիկի կիպի. մահէլէ վէ օ-
ճիվար խալը հէլէճան իշինտէ գալ-
մըշ տըր: Պու ճիւնալէթ վէ չէգալէթ
լէր ագ ապալը, բիսկիւլիւ քէպէ-
լիլէր թարաֆընտան օլտըղը մուհա-
զապ տաւ օլընմադտա տըր:

3 Օգոստոս 1317 Ս.

—Էվվէլքի նիւսխէմիզաէ. հազ
տըղմըզ իւզրէ, պիր թիւրքիւն
պարազասընտան վէ պիր Լազըն
կէմիսինտէն խալը սիւահ պուլըն.
մասը իւզէրինէ, էրթէսի կիւնի-
պիր ստարշի, պիր ժանտար վէ
պիրտէ պէլէտիլէ գօմիսէրի թա-
պալհանէտէ թէքքէ ճամիսինէ
կիրէրէք մինպէր ալթընր վէ ճէ.
մաաթ Եէրլէրինի շիշլէր սօգարապ
Եօզլամըշլար տըր:

—Պուքէշտէն թաւա վէրիլէն
թէլէկրաֆա պինաէն, Մաքէթ.
նիւ գօմիթէսինին Սօֆիաաա Եէ-
նի իւնանմէլէր նէշը իթմէսի իւ-
զէշինէ, Բուսանիա հիւքիւմէթի
Պուլկարլարըն սինօրլարտան կի-
տուպ կէլմէլէրինէ վէ մուսմէլէլէ.
րինէ տըգաթ օլընմասը պապըն-
տա չըգմըշ օլան էմիրնամէնին
լաղվ օլընմասընը էմիր իթմիշ
տիր:

ԹՐԱՆՍՎԱՍԱ

Բրէթօրիտան Լօրտ Բիշնէրին
վէրտիկի թէլէկրաֆա պինաէն,
օգոստոս 12տէն պէրու Պօթլէրին
թէլէֆիաթը 74 էօլիւ 20 Եարէլի
օլուպ, պու նլարտան մաատէ 248
Պօթլ Եէսիր տիւլմիւշ վէ 95 թէս
լիմ օլըրմըշ, քէզա ինկիլիլէր էր-
զապ, աթ վէ հալմանաթ զապթ
իթմիշլէր:

Հօր հաֆթա քիշնէր պու Եօլ
տա զանի զոնի լիսթալար Եօլա-
մազտաչ ֆազաթ պիր ափուճ
աւտ օլընան Պօթլէրին տաքէրի
վէ մուհիւմթը պիթմէյօր վէսէ.

լամ:
—Ուտ վէ Մօրլէյ նամ ինկի-
լիզ Եուզպաշըլար 150 տաքէր իլէ
թէֆիլիշ կէզմէքտէ իքէն, պիր
Պօթլ օրտուսընը տաւսարպա կէ-
թիւրուպ, 23 պօթլ իլէլէֆ իթմիշ-
լէր, ֆազաթ պօթլէրին մըգտարը
բէք զիյաաէ օլտըղնտան ինկի-
լիլէր կէրի շէթիւմէյէ մէճպուր օ-
լուրապ, քէնտիլէրինտէն պիր էօ-
լիւ վէ 6 Եարէլի տիւլմիւշ. Եիւզ
պաշը Մօրլէյ տախի աղըր սու-
րէթտէ Եարէլէնմիշ օլտըղնը Բիշ-
նէր պիւլտիւմիշ տիր:

—Կէշէն կիւն պիր ինկիլիզ թա-
պուրըն Պօթլէրին թէսլիմ օլտըղը
թաաթիգ օլընտը. ֆազաթ Պօթլ-
լէր թուլթըլան ինկիլիլէրի ա-
տէթլէրի իւզրէ սէրպէսթ պըրապ
մըշլար տըր:

ՅՐԱՆՍԱ

Բուս իմէրաթօրը Չար Նիքօ-
լա հազրէթլէրի սեպտեմ. 17տէ
Ֆրանսաաա պուլուուպ, Տիւն-
քէրքտէ շիւալի Ֆրանսաաա տօ-
մաւընըն մանէվրալարընը թէմա-
շա իթտիթտէն սօնրա, Գօմիլէն-
տէ իմէրաթօրիցա իլէ պուլըշա-
րապ, Ռիմ ճիվարընտա լճաա օ-
լընմաապ տաքէրի պէօրիւկ թալիմ-
լէրի տախի կէօպտէն կէշիլէճէք.
վէ սօնրա Բարիսէ ողլուլուպ,
Բուսիաա ափտէթ իտէճէք
տիր:

Չարըն պու Եօլմըրըր Ֆրան-
սա Եուլմիլիթիլ իլէլիսի Մ. Լու-
պէնին տալէթի իւնզէրինէ օլտը-
ղը պազը էվրազը հալտիտ Եազ-
մազտա տըր:
Պու պապտէ պիր սիւվլէ ճէ
վապէն Ս. Լուպէ տէմիշ տիր:
«Չարըն Ֆրանսաաա իտէճէկի շու-
ղիլարէթտէ պաշգա մազսէտ օլ-
մալուպ, Եալընըզ Բուսիա իլէ օ-
լան իթթիֆազմըզը պիր գաթ
տահա թազաթա ու թազվիլէ իթ-
մէքտէն իպարէթ տիր:»

ՄԻԻԹԷՆԷՎԻԹԷ

Ինկիլիզ գըալիցաա, Բրէնսէս
վիթթօրիա վէ Եուլման Բրէնսի
նիքօլա Գօթէնհապա Եէթիշուպ,
գըալ վէ խանէտանը թարաֆըն-
տան գապուլ օլընտըլար:

—Մարօք Սուլթանը շիմտիքի
բալթաաթը թաւնէրի տէնիլէ
չօգ Եազըն պուլընտըղը պէպէպլէ
պըրապուպ. Ֆէսէ նազը օլընմաապ
տըր:

—Պիր Հօլանտալը Պօթլէրէ
իւնէ Եօլմաապ պէհանէսի իլէ 70
պին ֆր. թօրալուպ գաշմըշ օլ-
մաղէ, նիհայիլէթ Բարիստէ Եազա-
լը էլէ վէրմիշ տիր:

—Պիր թազըմ Բուս զապիթլէ
րի պալընա օթուրուպ, Մաճուիս
թանըն հարպիլէ նօզթալարընը
հալաաան թէֆիլիշ իթմիշլէր:
Մաճու զապիթլէրի պո խուուուս
տան տօլալը րահաթը զալպ իթ-
տիլէր:

ԹԻԻՔԻՅԷ

ՉԱԽԻՐԷ

ՊոթլՏՍՅ	Կալուն.	Կօզ
Արապա 52-58 իւպ. հքթ. 9.	—	10.60
Ա.Բ.Բ.Ա.		
Վալիւն 100 քիւ.	Կօզ	
Արապա 38-45 իւպ. հքթ. 5.	—	5.60
ԵՈՒՂԱՅ արապա	5.	—/5.2)
ՖԱՍՈՒԼԻԱ 100 օգա	12.	—/14.
ՉԱՎՏԱՄ	7.	—/8.
Եուլաթ, ֆաուլիա, չալտար ֆի- յաթլարը սաղլամ աւտ օլընմաապ, զիւրա մալ կէլմէտիկինտէն մուսմէլէ օլմալար: Արապ վէ պուլաաա ֆիյաթ- լարը Եէնի մալար իւզէրինէ տիր: ՏԱՐԸ	5.60/5.80	
Կիւնտէ 70/80 արապա կէլմէքտէ. վալուն Կօզ:		
Վալիւն մուսմէլէսի ալթուլ ֆրանզ լէ, արապա կիւմէլէլէ: Նաթ. 22.90		
ՊԱԳԳԱԼԻՅԷ		
Վալիւն բիւցաաընտա պազգալիէ մալլէրին պու կիւնքի ֆիյաթը, ալ- թուս ֆրանզ իլէ:	Կօ. ՍԵ.	
ԳԱՇՎԷ	1.	51/1.61
Շէֆէր. —(Բէլլէ) քիւլ	—	—/62
« (քէսէ) սոնտըղ		29.40
Բիւրինճ—ճարտն չու-		
վալը		34.—
Բիւրինճ ֆիլիպէ չու վալը		38.50
Բիւրինճ ինկիւ.	«	27.50
« Բիլգօ		45.—
ԿԱՇ. — սաւաթըր:		7—
ՉԷՅԹԻՆ, ԵԱՂԸ. —քիւլ		—/95/1.15

ՍՈՐԱՖԻՅԷ

Նաթլէտն 22 ֆրանզ 75 սանթիմ
Օսմ. իրաաը 22.90 ֆրանզ ալթուլ

Կը խնդրուի թնկի Եշիլկիազի
Ռուքիէ Հոնաւիէ, որ քարտէսաշի
իր հասցէն հաղորդել հետեւեալ
հասցէին:

Տ. Ճգնաշտրեան

Վաւուա (Պոշիկարիւ)

ՍԻՍԹԵՄ ՈՒՆԷԷՐ

Տիֆիշ Մախիւաւը

Մախուուէն Եաթտըրմըշ օլտուղմըզ
«Սիսթէմ Սիսթէմ» տիքիշ մաքիւա-
լարը Վաւուաաա Պալթաճըլար չարշու-
սընտա 233 նօմէրօլը, վէ Բրաւաաթաա
395 մանիֆաթուրա մազազալարմըզա
զայէթ ուճուզ ֆիյաթլա սաթլըմազաա
օլտուղը կիպի, ֆիլմալըզա սաթլըն
մաքիւալարըն գուսուր վէ սազաթը-
նա Բարաաըզ պազըլըր:

Մայէթ իիլգտէ պուլուուան մաշիւր
պիր մաքիւաազ հէր նէվի մաքիւա-
լար ուճուզ ֆիյաթլա թամիր խտէր:
սաթլըն ալըր, վէ թրաւաա խտէր:
Միխայիլ Ս. Գապաւաշտիւան
(Չիլիլիսի օղլու)

ԳԷՈՐԳ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ

ՌՈՒՍՃՈՒԳԼԸ

— օ —

Հէր նէվ ֆայթօն, լանտօ վէ սա-
լիւ արապալար ինչա ու թամիրի իլէ
չօգ սէնլէլէրտէն պէրու միւլթէրիլէրի-
նի էզէր ճիլէթ իօշնուա պազմը
օլան Գ. Դուլուճմանըն աթլիլիսին-
տէ ֆայթօնլար վէ օնա տալիւ էլեա
ու էալէվաթ հազըր սաթլըմազաա վէ
Եաթլըմազաա տըր:
Իլթիլաաը օլան զաթլար մէրգու-
մըն Վաւուաաա Տէօրալիւնճու ու չալթ-
տա քեաին նօմէրօ 1 միւլթիլէ մի-
րաճաաթ իթմէլի տիրլէր:
Սալիւ չէլէրլէրտէն վէրլէլէն սը-
բարիլէր տէրալ վէ սաաթաանէ սու-
րէթտէ իճրա օլընտըլար:

25—13

Отговорникъ Н. Драгулевъ
П "Взаимность". Варна